

Sobre les obres d'un peculiaríssim novel·lista traspassat: Saul Bellow

En record de 'Ravelstein'

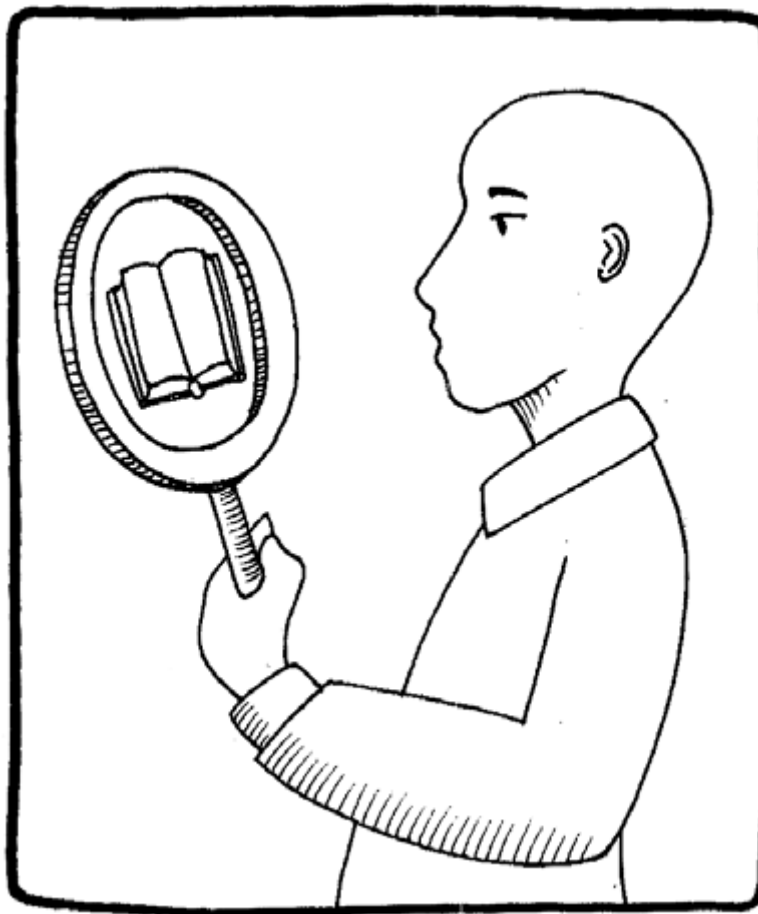
ÀLEX SUSANNA

Com les efemèrides, sovint la mort ens empeny a interessar-nos per l'obra d'algú, i em demano: per què això no ha passat en vida seva? Ben senzill: perquè la mort sol ser hiperbòlica i ens calen judicis grandiloqüents i aparentment definitius per reaccionar. El fet és que, traspassat Saul Bellow fa uns dies, més d'un amic que em coneix la dèria per aquest autor m'ha demanat per quin llibre havia de començar a llegir-lo. Si no volem aclaparar-lo, ens hi haurem de mirar força: les obres d'aquest peculiaríssim novel·lista poden arrasar el lector incaut dels nostres temps que s'hi acostava cada vegada més amb un lliri a la mà. Llegir-lo és demanar-vos en tot moment què esteu fent i si el que esteu fent és el millor que podríeu estar fent. És prevenir-vos contra el dimoni de la distracció i la dispersió, contra el culte a les emocions fàcils, contra tot allò que ens impedeixi ser més nosaltres mateixos, o ens n'allunyí, perquè de fet aquesta és una altra quimera. La Gran Quimera de ser nosaltres mateixos, l'única per la qual val la pena viure i deixar-hi, si s'escau, la mateixa vida. No passa altra cosa als llibres de Bellow, aquestes novel·lasses on alça uns personatges desmesurats que mantenen un combat aferrissat amb la seva pròpia ombra, amb la de tot aquell que gosa acostar-s'hi i amb les que el mateix món projecta damunt nostre des que sabem que hi som... Una obra que sembla presidida per aquell parell d'esqueixos esplendents de William Blake: "El camí de l'excés mena al Palau de la Saviesa", o bé "Qui desitja i no actua, engendra pestilència".

¿Per on començar, doncs, sense morir en l'intent davant l'allau de lucidesa intemperant que ens espera a totes i cadascuna de les seves obres? No tinc gaires dubtes: per la seva última novel·la, *Ravelstein* (Edicions 62, 2000), que

va ser escrita "després de vint-i-cinc dies a la sala d'espera de la mort" i que el seu deixeble Martin Amis qualifica d'"acte de resurrecció". El fet és que des de la primera fins a l'última pàgina manté un to engrescador i encomanadís respecte a la vida no gaire fàcil d'aconseguir en qualsevol forma d'escriptura: sorprèn -fins a un cert punt, és clar- que això justament s'aconsegueixi parlant d'algú que és a les portes de la mort, i que qui ho faci -el narrador, s'entén- també acabi trobant-s'hi. Mentre la llegiu us van entrant ganes successives i creixents de fer certs viatges, d'anar a certs hotels i restaurants -ah, el Crillon de la plaça de la Concorde i el Lucas-Carton de la de la Madeleine, quin gran tàndem no formen!-, de llegir certs llibres -l'assaig de Macaulay sobre el Dr. Johnson, les memòries de Keynes-, d'escoltar algunes òperes, tot barrejat i com formant una maldada difícil d'evitar o d'esquivar. Ras i curt: és una obra que incideix directament en la temperatura del vostre desig vital. Només per això ja li esteu profundament agraïts: és un text que us insta a treure més partit de la vida, a demanar-li i si cal exigir-li més, a no adormir-vos en uns llorers del tot perniciosos, els de la còmoda, resignada i àuria mediocritat a què la mateixa vida ens va abocant...

De fet, no és una novel·la, o no ho és en el sentit convencional del terme, atès que no es presenta com a tal sinó

JORDI SÀBAT

com a relat d'una vida -la d'un gran amic-, una mena de text substitutiu d'una biografia que aquest mateix amic li hauria demanat d'escriure ("Fes-les a la teva manera, les memòries, com uns records de després de sopar, quan hagi pres unes quantes copes de vi i estiguis raonant relaxat"). Una novel·la, doncs, disfressada de text memorialístic sobre una certa i només aparent impossibilitat o incapacitat d'escriure aquesta biografia: una argücia narrativa, en aquest cas, del tot eficaç i convincent, ja que al final el llibre funciona com a novel·la -com a text de ficció- i alhora com a biografia del personatge en qüestió (Allan Bloom, l'autor de *The Closing of the American Mind*). Per si tot això no fos prou, és una obra que des del començament utilitza

una admiració reservada, i després somriu amb una admiració sense reserves".

Ara bé, allò que per damunt de tot -o més aviat per sota- ajuda a mantenir el to, a dur-lo tensat com si fossin unes regnes -les regnes del relat-, és sens dubte la intel·ligència amb què ens és transmès, la brillant lucidesa que el travessa de cap a cap i esdevé el millor bisturí per disseccionar la història d'aquesta amistat: "Com ja he dit, el que ens mantenia units era el concepte que teníem del que era divertit, però hauria estat una manera molt suau, anèmica, d'expressar-ho. Un soroll joíós -*immenso giubilo*-, un acord enorme d'unió ens mantenia units, i no duria enlloc voler-ho formular".

• ÀLEX SUSANNA. ESCRIPTOR

L'ALTRA CARA

Teleporqueria i regulació

EULÀLIA SOLÉ

La notícia és que les televisions privades no estan complint l'acord signat amb el govern central, el desembre de l'any passat, sobre autoregulació en els programes susceptibles de ser vistos per menors. Al marge que resulti ambigu determinar quan hi ha criatures i joves davant de la pantalla o no n'hi ha, les cadenes al·leguen que no vulneren el compromís subscrit, ja que els seus programes mai no atempten contra els drets dels menors. Argument difícil d'empassar si tenim en compte que són els mateixos adults els que es queixen de la programació que se'ls ofereix.

Diverses enquestes, entre les quals la publicada pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya, indiquen que la majoria dels preguntats rebutgen el que es defineix com a teleporqueria, alhora que desitgen que

aquesta mena d'emissions desapareguin de l'horari infantil/juvenil. I abans de continuar, una acotació: els televidents catalans qualifiquen TV3 de cadena preferida, opinió que contrasta amb el fet que Tele-5 sigui la més vista des de fa mesos. O els comptadors d'audiències s'equivoquen, o la gent és masoquista i es castiga veient el que menys li agrada.

Seguint endavant, i deixant de banda el càlcul de les audiències, tan odiós com innecessari pel que fa a l'interès dels espectadors, mostrem els quatre paràmetres principals usats per definir la teleporqueria: 1) llenguatge groller, 2) difusió de rumors que no estan comprovats, 3) presència de persones a qui diuen famoses sense que tinguin cap mèrit, i 4) intrusió en la vida privada. Uns despropòsits suficients per ofendre l'enteniment dels adults i per deformar la ment dels menors. Per aquest motiu, s'ha cregut indispensable vetllar pels continguts durant l'horari considerat sensible, o sia, de 8 a 9 del matí i de 5 de

la tarda a 8 del vespre. Ni escenes de sexe explícit ni violència física, i possibilitat d'estendre la normativa a les cadenes autonòmiques.

D'antuvi, algunes objeccions. La primera relativa al fet que potser en altres llocs caldrà aplicar-hi aquest reglament, però no pas a Catalunya, on els dos canals de què disposem ja tenen cura del que emeten. Les altres objeccions fan referència a les franges horàries. Per ventura després de les 8 del vespre els nois i noies ja no miraran la tele? La majoria de pares i mares procuraran que no ho facin? Seran a casa per impedir-ho? I si hi són, tindran temps per fer-ho o, fins i tot, els preocuparà que vegin el mateix que a ells els agrada?

Ja hem assenyalat que la televisió perniciosa no s'explica solament per continguts de sexe més o menys manifest i de violència física, sinó també per tot allò de què es compon la teleporqueria. El cas és que l'autoregulació prevista no es compleix, com era de tómer. Hi ha massa interessos publicitaris entremig, de tal manera que només l'opció dels telespectadors seria capaç d'aconseguir-ne la desaparició, just per manca d'audiència. Potser que si guem nosaltres mateixos els que ens regulem, i que d'aquesta manera ens fem un favor alhora que salvaguardem els infants i els joves de bestieses i de vídeos poc exemplars.